

Mens vi venter på RDA

MARC21 i danske FFU-biblioteker
RDA – status og fremtidsperspektiver
Samspil m. fælleskatalog og folkebiblioteker

Leif Andresen, Marie Mærsk Deleuran, Emilie Sørine Ullerup

DFFU Summit
5.-6. oktober 2022

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Introduktion (1)

To-delt oplæg: *MARC21 i Alma konsortiet og RDA - Resource Description and Access*

- Alma konsortiet
- MARC 21 i danske FFU-biblioteker
- Særkonvertering danMARC2 --> MARC 21
- RDA – grundlæggende: hvad er RDA?
- RDA Internationalt set
- Hvorfor RDA?
- Grundlag for dansk RDA-implementering: VERA

- Oplægsholdere:
 - Medlemmer af Nationalbibliografisk Udvalg for Det Kgl. Bibliotek
 - Leif Andresen og Marie Mærsk Deleuran
 - Det Kgl. Biblioteks repræsentant til EURIG: Emilie Sørine Ullerup

R | D | A

Introduktion (2)

RDA

RDA er nye katalogiseringsregler – og en ny datamodel.

Ny datamodel: ved registrering skifte fra fokus på indpakning til fokus på indhold – som vi gør alt for at kunne i vores brugergrænseflader

17 år siden at værkvisning blev taget i brug i bibliotek.dk for at kompensere for at katalogiseringerne er af udgaver – ikke værker = indholdet

ALA besluttede at droppe AACR3 og skifte til ny datamodel: RDA - præsenteret 2005

Første version klar 2011. Library of Congress startet 2013 – flere nationalbiblioteker fulgte hurtigt efter.

R | D | A

Introduktion (3)

RDA i Danmark

Bibliografisk Råd lavede flere analyser, som endte ud i to indstillinger marts 2016:

- National strategi for autoritetsdata
- Indstilling om indførelse af RDA (Resource Description and Access) som nye katalogiseringsregler i Danmark

Godkendt af Biblioteksrådet april 2016 og Slot- og Kulturstyrelsens direktion august 2016

Bibliografisk Råd arbejdede med implementeringsforberedelser

MEN: statens salg af DBC-aktier sætte forberedelser i stå

Opdrag af KL og Kulturministeret: DBC udarbejdet foranalyse inkl. estimater klar april 2022

Under behandling i Slot- og Kulturstyrelsen – Anbefalet igangsat af Nationalbibliografisk Udvalg

R | D | A

Alma-konsortiet

2019: Det Kgl. Bibliotek og AUB skifter til ALMA

2022: Nu 8 samarbejdende biblioteker i konsortiet:

- Det Kgl. Bibliotek
- Aalborg Universitetsbibliotek
- Copenhagen Business School
- Københavns Professionshøjskole
- Det Kongelige Akademi
- Dansk Institut for Internationale Studier
- Institut for Menneskerettigheder
- Københavns Erhvervsakademi

Alma-konsortiet

2023: Konsortiet vokser yderligere og siger velkommen til yderligere 5 professionshøjskoler:

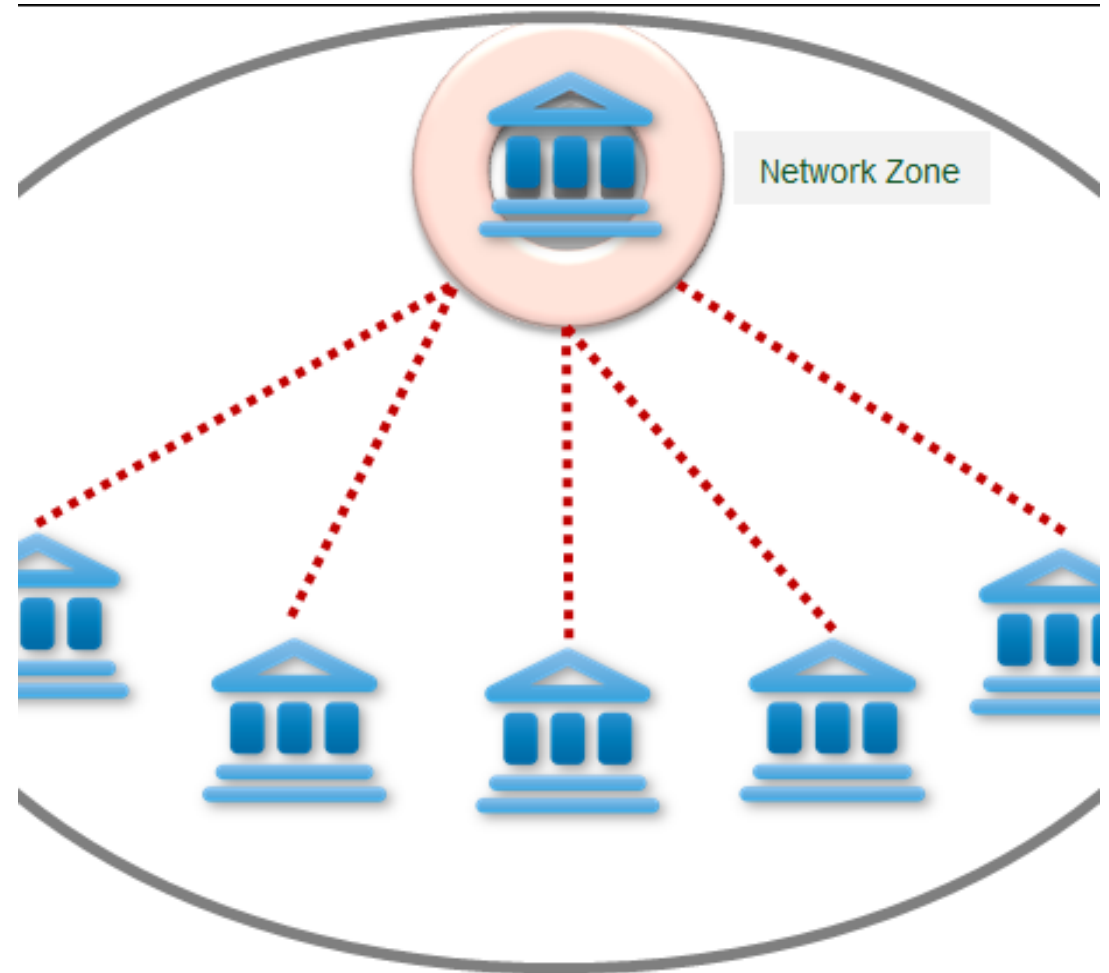
- Absalon
- UCL
- UCN
- UC Syd
- VIA

Konsortiet kommer derfor fra 2023 samlet til at omfatte Det Kgl. Biblioteks egne samlinger, 6 universiteter, alle 6 professionshøjskoler og 5 mindre institutioner.

Alma-konsortiet

- I netværkszonen deles vi om de bibliografiske poster.
- Samarbejde på tværs af institutionerne og fælles konsensus:
Gældende katalogpraksis
- ”**Katalog & Accession**” møder ca. en gang om måneden.
Udfordringer og mulige løsningsforslag diskuteres

MARC21

- MARC21 – internationalt format
- Ikke en 1 à 1 konvertering mellem danMarc2 og MARC21.
- Standardkonverteringen ikke nok i KB sammenhæng.

MARC STANDARDS

Library of Congress - Network Development and MARC Standards Office

The MARC formats are standards for the representation and communication of bibliographic and related information in machine-readable form.

NEW! [Bibliographic Framework Transition Initiative](#)
[MARC Code Lists as Linked Data](#)

UPDATED! [RDA in MARC -- Summary of Additions](#)
[\[MARC en ESPAÑOL\]](#)

[Understanding MARC Bibliographic](#) -- a brief description and tutorial
[Understanding MARC Authority](#) -- a brief description and tutorial
[Understanding MARC Holdings Records](#) -- a brief description and tutorial

General Information	MARC Formats	MARC in XML
Introductory MARC Information	Formats and Code Lists	MARCXML
News & Announcements	Format Overview	MODS
MARC FAQ	Ordering Information	MADS
MARC Forum (listserv)	National Level	MARC and FRBR
Unicode-MARC Forum	Requirements	FRBR Display Tool
Recommended Reading	MARC Mappings	
	MARC User Notes	

MARC Development	MARC Records, Systems and Tools
MARC Advisory Committee	MARC Record Services
MARC Proposals	MARC Systems
MARC Discussion Papers	MARC Specialized Tools
MARC Change Form	

[More Documentation...](#)

[The Library of Congress Standards](#) >> [Librarians, Archivists](#) >> [Legal](#) [Contact Us](#)
External Link Disclaimer

KB Særkonvertering

MARC21	danMARC2	Beskrivelse
900	900	Henvisning fra personnavn
908 \$d	008 og 004	Diverse koder
910	910	Henvisning fra korporationsnavn
912	652	DK5
913	513	Note om fælles ophavsangivelse (musikoptagelser)
916	666	Kontrolleret DBC emneord
922 \$c	022 *c	bindtype
932	032 *a og x	Kode for nationalbibliografi, fagbibliografi eller katalog
938 1b	038	Søge/opstillingskode for tegneserier, børnebilledbøger og -dramatik
938 2b	039	Søge/opstillingskode for musikoptagelser mv.
939 1b	239	Uniform titel (musikværker) og dansk titel (film) som opstillingselement,
939 2b	739	Uniform titel (musikværker) og dansk titel (film). Praksis for folkebiblioteker ("standardtitel")
941 \$s	041 *s	Synkroniseret sprog
942	042	Koder for teksters sværhedsgrad
944	044	Pædagogiske fagkoder (FUI)
945	945	Henvisning fra titel
991	980	Tidsskriftbeholdning - præsentation i DanBib
992	580	Note om bibliotekets beholdning

KB Særkonvertering

Oplagt eksempel:

DanMARC2 felt 652

Konverteres til MARC21 felt 912

(og ikke felt 84 pga. manglende muligheder)

Felt 652 DK5-klassemærke, inkl. alfabetisk underdeling

m	opstillings- og hovedplacering
p	biplacering
i	G analytisk klassemærke
v	G tilføjede cifre efter kolon
a	efternavn/navn/korporationsnavn som alfabetisk underdeling
h	fornavne
k	fornavne, fuldt udskrevet
e	romertal
f	tilføjelse
c	fødselsår
t	tilføjet titel
b	andet som alfabetisk underdeling
å	feltnumerator (analysenummer)
z	tilføjede cifre efter bindestreg (tillægstal)
n	nationalbibliografisk hovedplacering
o	opstillingsklassemærke og bibliotekshovedplacering
q	nationalbibliografisk biplacering
r	biblioteksbiplacering

DPF

Særkonvertering

Først den ene vej, og så den anden vej ...

Dansk Periodikafortegnelse:

MARC21 → danMARC2 → MARC21

Grundlæggende om RDA (1)

RDA Restructure and Redesign-project

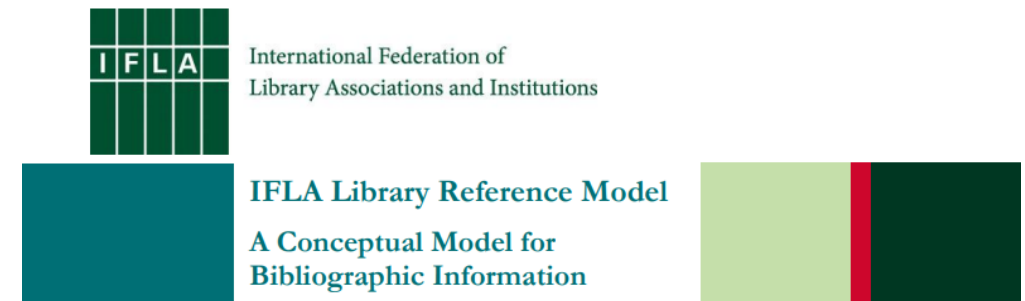
- RDA: Ressource Description and Access
- 2017: Gennemgribende revideringsprojekt af RDA:
 - 3R-projektet: RDA Toolkit Restructure and Redesign Project
- December 2020: Nyt officielt RDA
 - Nyt toolkit – ny organisering
 - Fleksibilitet opprioriteret – katalogiseringsregler baseret på kontekst
 - Alignment med den nyeste bibliografiske konceptuelle model – IFLA LRM

Grundlæggende om RDA (2)

Konceptuel model bag RDA: IFLA LRM

- Functional Requirements
 - FRBR: Functional Requirements for Bibliographical Records
 - FRAD: Functional Requirements for Authority Data
 - FRSAD: Functional Requirements for Subject Authority Data
- LRM: Library Reference Model

Grundlæggende om RDA (3)

Brugeren af metadata

- Fem definerede user task: Find - identify - select - obtain - explore
- Fokusskift i metadataskabelsens udgangspunkt:
 - Fra materialet
 - Til brugeren og hvordan denne finder materialet

Find	To bring together information about one or more resources of interest by searching on any relevant criteria
Identify	To clearly understand the nature of the resources found and to distinguish between similar resources
Select	To determine the suitability of the resources found, and to be enabled to either accept or reject specific resources
Obtain	To access the content of the resource
Explore	To discover resources using the relationships between them and thus place the resources in a context

Guidance > User tasks

User tasks

Table of contents

- [IFLA LRM user tasks](#)
 - [Find](#)
 - [Identify](#)
 - [Select](#)
 - [Obtain](#)
 - [Explore](#)
- [User tasks and RDA recording methods](#)

RDA data are intended to support applications that meet the information-seeking needs of a wide range of end-users and intermediaries working on behalf of end-users.

IFLA LRM user tasks

The [IFLA library reference model](#) identifies five generic tasks that may be undertaken during information-seeking processes. These tasks are defined in the context of RDA

Grundlæggende om RDA (4)

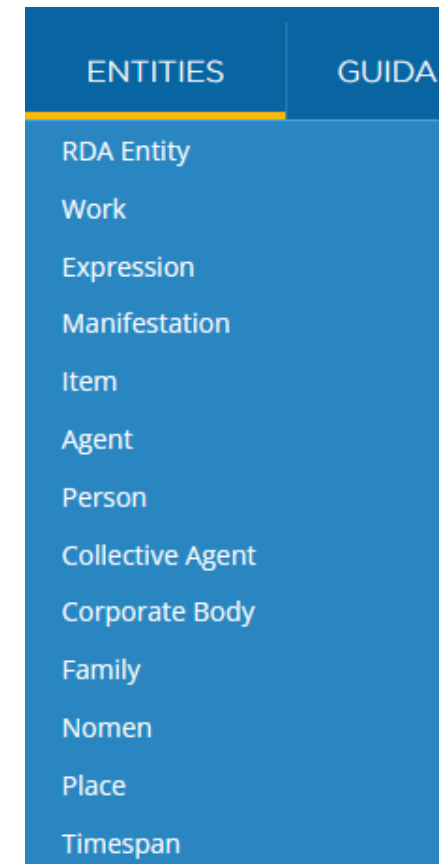
Entity-relationship model

- Entiteter i det bibliografiske univers – og i RDA
 - Ikke 1:1-forhold ml. LRM og RDA
- Entiteter forbundet af relationer

Table 4.1 Entity Hierarchy

Top Level	Second Level	Third Level
LRM-E1 Res		
--	LRM-E2 Work	
--	LRM-E3 Expression	
--	LRM-E4 Manifestation	
--	LRM-E5 Item	
--	LRM-E6 Agent	
--	--	LRM-E7 Person
--	--	LRM-E8 Collective Agent
--	LRM-E9 Nomen	
--	LRM-E10 Place	
--	LRM-E11 Time-span	

IFLA Library Reference Model (2018): 19

The screenshot shows the 'ENTITIES' tab selected in the RDA Toolkit. The list of entities includes: RDA Entity, Work, Expression, Manifestation, Item, Agent, Person, Collective Agent, Corporate Body, Family, Nomen, Place, and Timespan.

ENTITIES	GUIDA
RDA Entity	
Work	
Expression	
Manifestation	
Item	
Agent	
Person	
Collective Agent	
Corporate Body	
Family	
Nomen	
Place	
Timespan	

RDA Toolkit

Grundlæggende om RDA (5)

Entity-relationship model

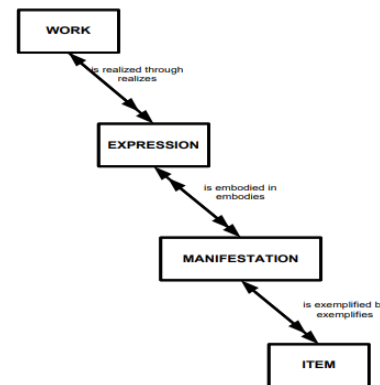
— Værkforståelse: WEMI

- Work – værk
- Expression – udtryk
- Manifestation – manifestation
- Item – eksemplar

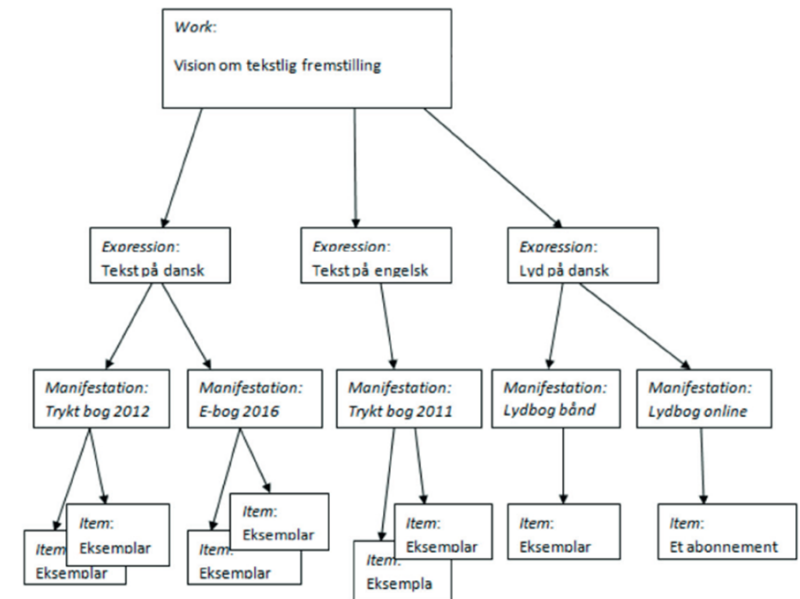
— Vertikale relationer ml. WEMI-entiteter

- Ikke en 4-lags-model – en netværksmodel

Figure 5.1 Relationships between Work, Expression, Manifestation, and Item

Relationships LRM-R2 to LRM-R4 are shown in Figure 5.1. These relationships indicate that a *work* may be realized through one or more than one *expression*; an *expression*, on the other hand, realizes one and only one *work*. An *expression* may be embodied in one or more than one *manifestation*; likewise, a *manifestation* may embody one or more than one *expression*. A *manifestation*, in turn, may be exemplified by one or more than one *item*; but an *item* may exemplify one and only one *manifestation*.

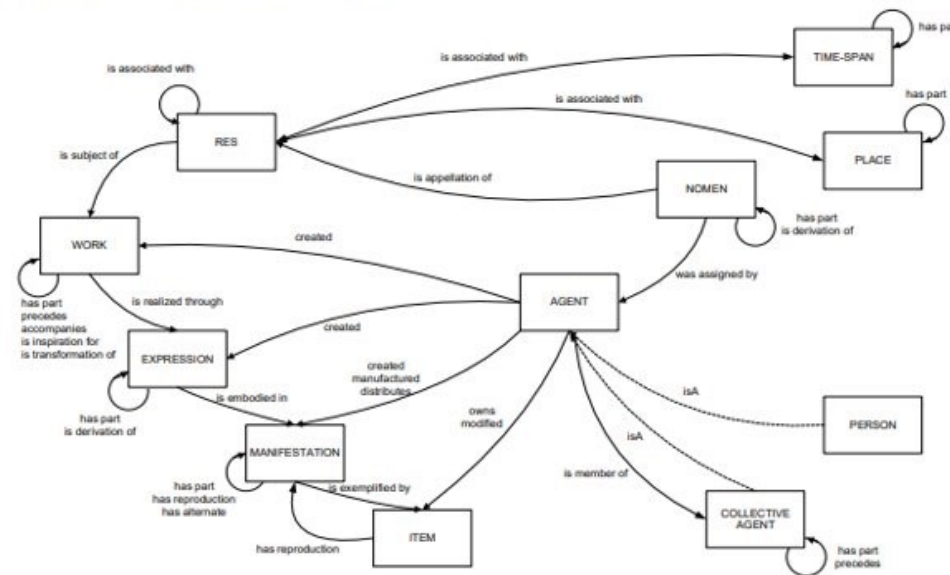

Grundlæggende om RDA (6)

Entity-relationship model

- Horisontale relationer
- Mængden af relationer i RDA større end i LRM
- Eksempler på relationer ml. "person" og andre entiteter
 - Abridger person of
 - Academic supervisor of
 - Animator person of
 - Annotater of
 - Architect person of
 - Art director person of
 - Assistant to
 - Audio engineer person of

Figure 5.6 Overview of Relationships

IFLA Library Reference Model (2018): 86

RDA internationalt set

Udbredelsen af RDA

RDA implementeret af 60 lande
RDA er oversat til 8 sprog

RDA er implementeret i de fleste lande i den oprindelige version "Original RDA", men overgang til den nye version "Officiel RDA" er på vej i mange lande

Der er imidlertid ofte tale om implementering i dele af lande (nationalbiblioteket), da disse ikke har det samme bibliotekssamarbejde, som ses i Danmark.

Ved genbrug af poster fra udlandet er nyere poster som hovedregel efter RDA – dog som "flade" manifestationsposter – datamodellen ikke udfoldet i særskilte poster

RDA internationalt set

Organisering

RDA Board:

Copyright holders::

- American Library Association (ALA),
- Canadian Federation of Library Associations (CFLA-FCAB)
- Chartered Institute of Library and Information Professionals (CILIP/UK)

En fra hver af de regionale organisationer:

Afrika, Asien, Europa, Latinamerika, Nordamerika og Oceanien

Chair of RDA Steering Committee

ALA Publishing

RDA Fund Trustees: ALA, CFLA-FCAB og CLIP

Den europæiske organisation: European RDA Interest Group (EURIG)

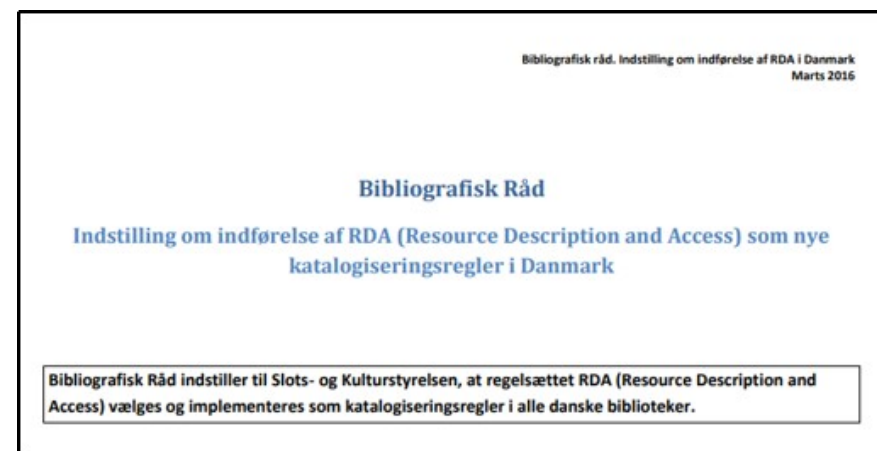
Danske medlemmer: SLKS, DBC Digital og Det Kgl. Bibliotek

Hvorfor RDA (1)

Nye katalogiseringsregler i Danmark

- 2016: overgang til RDA besluttes
- 2017: løbende opdatering af danske katalogiseringsregler ophører
- Stilstand på trods af
 - Metadatas store betydning for brugernes tilgang til materialer
 - Den store udvikling i materialer (content + carriers), der skal katalogiseres

Hvorfor RDA (2)

En international standard

- Stort brug af udenlandske poster i Alma-konsortiet
 - RDA-katalogisering udbredt i udlandet – og metadata baseret på RDA-katalogisering hentes ind i basen
- RDA er blevet mere fleksibel efter 3R-projektet – som en del af ambitionen om at blive en international standard
 - Ikke alle regler er foreskrevne – mange regler skal baseres på "bibliographic and cultural conventions"

LDR	02727cam#a2200385#4500
001	996696065805761
005	20220926131825.0
008	211030s2022###nyub#####001#0#eng##
010	\$\$a ##2021048824
020	\$\$a 9780231206440 \$\$q hardcover
020	\$\$a 9780231206457 \$\$q trade paperback
020	\$\$z 9780231556484 \$\$q electronic book
035	\$\$a (OCoLC)1292531808 \$\$z (OCoLC)1286051465 \$\$z (OCoLC)1285052711 \$\$z (OCoLC)1285093288 \$\$z (OCoLC)1285093855 \$\$z (OCoLC)1285121442 \$\$z (OCoLC)1285123262 \$\$z (OCoLC)1292392608
035	\$\$a (OCoLC)on1292531808
050 0 0	\$\$a DS447 \$\$b .T63 2022
082 0 0	\$\$a 320.954 \$\$2 23/eng/20220114
245 1 0	\$\$a To raise a fallen people : \$\$b the nineteenth-century origins of Indian views of international politics / \$\$c edited by Rahul Sagar.
264	1 \$\$a New York : \$\$b Columbia University Press, \$\$c [2022]
300	\$\$a xviii, 289 pages : \$\$b map ; \$\$c 24 cm
336	\$\$a text \$\$b txt \$\$2 rdacontent
337	\$\$a unmediated \$\$b n \$\$2 rdamedia
338	\$\$a volume \$\$b nc \$\$2 rdacarrier
504	\$\$a Includes bibliographical references and index.
505 0	\$\$a English education -- Crossing the sea -- The great game -- The Eastern question -- Free trade -- Racism -- The opium trade -- To learn from the West -- To teach the West.

Search Resources

Search Cataloging Profile: DANBIB

Alfa eksterne søgebaser

BIBSYS

DANBIB

LIBRIS

Library of Congress

WorldCat

AND OR

Creator: Contains Phrase

Subjects: Contains Phrase

ISBN: Contains Phrase

Year of Publication: Equals

System Number: Contains Phrase

Clear Search

Hvorfor RDA (3)

RDA i Danmark

- Brug af danske poster efter uopdaterede danske regler
- Stigende heterogenitet i baserne:
 - Blanding af danske og udenlandske poster baseret på forskellige regelsæt
- Stigende antal af regelsæt:
 - FFU-biblioteker har større incitament til at skifte til RDA grundet stort internationalt samarbejde – men hvis det ikke bliver et nationalt skift, kan det skade det gode samarbejde i Danmark mellem forsknings- og folkebiblioteker

LDR	01402nam#a2200385#/#4500
001	996685421605761
005	20220914115802.0
008	220607s2022###dk# e#####00 0#dan
020	\$\$a 9788772199207 \$\$q hf.
035	\$\$a (DK-870970)62762063
084	\$\$a 371.3
084	\$\$a UnNoFi Dansk 3-5.11
245 0 0	\$\$a Børn og unges læsning 2021.
260	\$\$a Aarhus : \$\$b Aarhus Universitetsforlag, \$\$c 2022.
300	\$\$a 170 sider
500	\$\$a Udarbejdet i forbindelse med projektet: Ny Viden - Børn og Unges Læseglæde og Læsefællesskaber.
520 8	\$\$a Om børn og unges læse- og medievaner. Med faglige anbefalinger og inspiration til, hvordan skoler og
650 7	\$\$a læsning \$\$2 dbcsh
650 7	\$\$a medieforbrug \$\$2 dbcsh
650 7	\$\$a læsevaner \$\$2 dbcsh
650 7	\$\$a børn \$\$2 dbcsh
650 7	\$\$a undersøgelser \$\$2 dbcsh
700 1	\$\$a Pettersson, Morten. \$\$4 aut
700 1	\$\$a Reinholdt Hansen, Stine. \$\$4 aut
700 1	\$\$a Illum Hansen, Thomas. \$\$4 aut
710 2	\$\$a Ny Viden - Børn og Unges Læseglæde og Læsefællesskaber (projekt)
900	\$\$a Hansen \$\$h Stine Reinholdt \$\$x se \$\$w Reinholdt Hansen, Stine
900	\$\$a Hansen \$\$h Thomas Illum \$\$x se \$\$w Illum Hansen, Thomas
912	\$\$m 81.01
916	\$\$f læsning
916	\$\$f medieforbrug
916	\$\$f læsevaner
916	\$\$f børn
916	\$\$f undersøgelser
932	\$\$x ACC202223 \$\$a DRF202232 \$\$x RKM202232

Hvorfor RDA (4)

RDA's datamodel

- Danske regler udviklet i utidssvarende informationsmiljø
 - Baserer sig på AACR2
- I dag (særligt grundet teknologisk udvikling):
 - Nye formater, nyt indhold, nye publikationsmetoder, der skal beskrives
 - Nye muligheder for selve katalogiseringsprocessen
- En bevægelse væk fra manifestationskatalogisering og kartotek kortstankegang
 - Tilpasning til brugerens forståelse af materialer og hvordan man søger efter disse
 - Bedre udnyttelsesmuligheder af den metadata, vi producerer
- Grundlag for RDA: VERA

Grundlag for RDA: VERA

VERA= *Verifikation af Entiteter og Relationer i Autoritetsdatarepositorium*

Autoritetsposter for værk: fokus på indhold og ikke indpakningen af udgaver

Autoritetspost på person/korporation: fokus på indhold (person som person) og ikke form (navneform på en enkelt bog). Forskellige navneformer ét sted og ikke gentaget i bibliografisk poster. Og nye data om en person tilgængelige i forhold til alle titler

VERA er nødvendigt grundlag for dansk RDA-implementering

Og VERA's person/korporations poster har også sin berettigelse i sig selv.

— Mulighed for at koble yderligere oplysninger på: dødsår, links til Wikipedia etc.

— Basis for at kunne lave søgning på f.eks. kvindelige forfatter fra Spanien

Udviklingspotentiale: basis for flere RDA entiteter: emner, klassifikation, tid, sted

VERA og Alma

VERA i Alma– autoritetsposter for navne: personer + korporationer

- Kopi af VERA forventes lagt i Alma
- Alma anvender forskellige typer autoritetsbaser – f.eks. for navne LCNAMES
- Under udredning: hvordan biblioteksskabte navneposter kommer i VERA

VERA og Alma– autoritetsposter for værker

- Alma har ikke entitetsopbygning (endnu)
- Under udredning: hvordan sikres samspil og genbrug af værk-id'er

Afslutning/hvad nu?

- Hvornår sker der så noget?
- Rigtig godt spørgsmål.
- RDA er fagligt nødvendig - men implementering afhænger af statslig/kommunal enighed
- Katalogisering sker stadig med fokus på udgavens indpakning – fremfor hvad brugerne har behov for: **indholdet**. Det er på høje tid at forlade kartotekskorts-modellen!
- Alma Konsortiet har forladt danMARC2 – men har et samspil via konvertering i samarbejde med DBC. Og Det Kgl. Bibliotek er ved at forberede os på en ny model hos DBC med RDA og VERA's autoritetsposter.

R | D | A

